

Myndighetsbeslut - Barn och unga

 Eda kommun	Styrdokument	
	Dokumenttyp	Riktlinje
	Beslutad av	Kommunstyrelsen 2014-10-07
	Dokumentansvarig	1:e socialsekreterare, IFO
	Reviderad	

Innehållsförteckning

1	Syfte och inriktning.....	4
2	Inledning barn och unga.....	4
3	Våld i nära relationer.....	5
4	Utredning rörande barn och unga.....	5
4.1	Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU	6
4.1.1	§2.....	7
4.1.2	§3.....	7
4.2	Omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU.....	8
4.3	Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LuL.....	8
4.3.1	Barn under 15 år som begår brott.....	8
4.3.2	Barn över 15 år som begår brott.....	9
5	Insatser för barn och unga.....	10
5.1	Familjehem.....	10
5.2	Hem för vård och boende, HVB-hem.....	11
5.3	Kontaktfamilj	11
5.4	Kontaktperson	11
5.5	Familjebehandlare.....	11
5.6	Barn- och ungdomsbehandlare	11
5.7	Föräldrautbildning.....	12
6	Bilagor.....	12
6.1	Processkarta (kommer att utarbetas) Bilaga 1.....	12

1 Syfte och inriktning

Denna vägledning omfattar biståndsbedömning och handläggning enligt Socialtjänstlagen, Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) inom Eda kommuns myndighetsenhet.

Vägledningen beskriver hur vårdutskottet i Eda kommun inom ramen för sitt uppdrag samt i enlighet med gällande lagstiftning skall verka för att den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå, tillvarata och utveckla den enskildes resurser samt syftar till att socialtjänstens insatser skall bygga på respekt för människornas självbestämmande och integritet.

Vägledningen skall ses som:

- Stöd för handläggarna vid deras individuella biståndsbedömningar, utredningar och beslut.
- Klargörande av hur gällande lagstiftning delegation skall tillämpas i Eda kommun.

Dokumentet är en vägledning och i varje enskilt fall skall det ske en individuell behovsbedömning. Alla beslut skall prövas mot gällande lagar, förordningar, rättspraxis, förarbeten till lagstiftning eller bindande föreskrifter från Socialstyrelsen.

2 Inledning barn och unga

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och hjälp som de behöver 2 kap. 2 § Socialtjänstlagen (SoL).

Enligt Socialtjänstlagen 5 kap 1 § skall socialtjänsten bl.a. verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. I nära samarbete med hemmen skall de insatser som tillsätts främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga och bedriva en uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa.

Socialtjänsten skall aktivt verka för att förebygga och motverka missbruk bland barn och ungdom av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller dopingpreparat.

Tillsammans med andra samhällsorgan verka för att barn och ungdomar inte vistas i miljöer som inte är bra för dem. I nära samarbete med hemmen skall socialtjänsten sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det stöd och skydd som de behöver. Socialtjänsten skall med särskild uppmärksamhet följa de barn och ungdomar som visat tecken till ogynnsam utveckling.

3 Våld i nära relationer

Socialtjänsten skall, i enlighet med 5 kap 11 § SoL, särskilt beakta våldsutsatta, som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående, och kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialtjänsten skall också, i enlighet med 5 kap 11 § tredje stycket, särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp.

4 Utredning rörande barn och unga

Socialtjänsten skall utan dröjsmål inleda utredning i enlighet med 11 kap 1 § Socialtjänstlagen, SoL efter inkommen ansökan, anmälan eller vad som på annat sätt kommit till nämndens kännedom som kan föranleda någon insats från socialtjänsten.

I 11 kap § 1 a framgår att när en anmälan inkommer skall socialtjänsten genast, d.v.s. samma dag som anmälan inkommer, företa en **skyddsbedömning** av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. Denna bedömning skall dokumenteras och en tidsangivelse för när bedömningen gjordes. Det skall framgå, **utifrån uppgifterna i anmälan**, varför barnet är i behov av skydd respektive inte behöver skydd.

Innan utredning inleds skall socialtjänsten genom ett **bedömningssamtal** ta ställning till om det som inkommit i anmälan eller på annat sätt kommit till socialtjänstens kännedom bedöms kunna leda till en åtgärd från socialtjänsten. Denna bedömning företas av 1:e socialsekreterare efter ett inledande bedömningssamtal. I de fall socialtjänsten ej inleder utredning skall detta dokumenteras så att vårdnadshavare eller den unge kan förstå anledningen. I de fall en anmälan ej leder till utredning skall dokumentet förvaras i personakt där sådan finns och i annat fall förvaras den i den så kallade ”kronologiska pärmén”.

En ansökan från vårdnadshavare eller ungdom leder alltid till utredning. Utredning skall inledas skyndsamt och i enlighet med bestämmelser som trädde i kraft i januari 2013 skall detta ske senast 14 dagar efter inkommen anmälan. I det fall det inkommer en anmälan där det redan finns en öppen utredning dokumenteras denna i journalen.

Utredningen skall bedrivas skyndsamt och avslutas inom fyra månader från inledningsdatum. I det fall handläggaren tillsammans med vårdnadshavare bedömer att det föreligger ett behov av insats redan under utredningen kan detta tillsättas under pågående utredning.

Utredning i enlighet med kap 11 § 1 avser också ärenden och åtgärder som regleras i annan lagstiftning såsom LVU, LVM eller FB.

Enligt kap 11 § 2 vid en utredning av om socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får socialtjänsten, för bedömning av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs.

Detta kan ske i utredning i de fall där samtycke till utredning eller del av utredning saknas från den unge eller vårdnadshavare. Utredningen skall dock inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet. Den skall också bedrivas så att ingen onödigt utsätts för skada eller olägenhet.

Den enskilde skall skyndsamt informeras om att utredning inletts och på vilka grunder. När utredning inletts skall den, så långt möjligt, planeras och genomföras i samråd med den enskilde. En planering av utredningsarbetet förutsätter att man så tidigt som möjligt skaffar sig en bild av vem som är beslutsfattare, vad skall samtalen med vårdnadshavare och barnet eller den unge omfatta, vem skall ingå som referent i utredningen, behövs expertutlåtanden eller samråd med andra myndigheter. Utifrån barnets ålder och mognad så skall barnets eller den unges egen åsikt framkomma i utredningen.

I Eda kommun bedrivs utredningar rörande barn och unga enligt Socialstyrelsens utredningsmodell, BBIC (Barns behov i centrum).

När utredningen färdigställts skall den i enlighet med 17 § FL kommuniceras. Huvudregeln är att detta sker innan beslut fattas. Undantaget från detta är i de fall det fattas beslut om att omedelbart omhänderta ett barn eller en ungdom. Sker kommunikeringen skriftligt måste den enskilde få tillräckligt med tid för att ta del av materialet och ges tillfälle till att yttra sig. Det är inte tvunget för den enskilde att yttra sig och vårdnadshavare eller den unge bör därför meddelas att ärendet kan komma att avgöras även om de ej hör av sig inom den föreskrivna tiden.

I det fall man efter genomförd utredning bedömer att det föreligger ett behov av insatser från socialtjänsten till skydd eller stöd för barnet eller den unge skall vårdnadshavare och den unga samtycka respektive ej samtycka till föreslagna insatser. I det fall vårdnadshavare eller den unge ej samtycker till föreslagna insatser skall en bedömning företas relaterat till LVU (Lagen 1990:52 med särskilda bestämmelser om vård av unga).

4.1 Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU

I de fall det inte går att få ett samtycke till insatser till skydd eller stöd för barnet eller den unge eller om socialtjänsten inte bedömer samtycket som tillförlitligt kan barnet eller den unge komma att kunna beredas vård i enlighet med LVU, under vissa förutsättningar.

Kommunens vårdutskott lämnar en ansökan till förvaltningsrätten om att ett barn eller en ung person skall beredas vård enligt LVU. Förvaltningsrätten prövar sedan målet och beslutar om den unge ska beredas vård enligt LVU eller ej.

Enligt 11 § LVU beslutar vårdutskottet hur vården skall bedrivas och var barnet eller den unge skall vistas. I det fall ett barn eller ungdom omedelbart omhändertas i enlighet med 6 § LVU och vårdutskottets beslut om var barnet eller den unge skall vistas får vårdutskottets ordförande fatta ett placeringsbeslut vilket sedan redovisas vid nästkommande vårdutskott.

4.1.1 §2

Enligt 2 § LVU kan vård beslutas på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet som utgör en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Med hälsa och utveckling avses barnet eller den unges fysiska och psykiska utveckling och/eller sociala utveckling.

Denna paragraf utgör de så kallade ”miljöfallen”. För att lagen i miljöfallen skall vara tillämplig skall det gå att konstatera att risken för skada har en sådan inverkan på barnets hälsa eller utveckling att barnet har ett tydligt vårdbehov. Detta avser sådan skada som barnet eller den unge kan utsättas för genom föräldrarnas beteende och i kommentarer till lagtexten anges som exempel ständigt återkommande uppträden i hemmet till följd av missbruk av alkohol eller narkotika eller på grund av föräldrarnas psykiska särart eller psykiska tillstånd.

Det avser också när ett barn eller ungdom utsätts för misshandel, både fysisk och psykisk sådan. I prop 2002/03:53 s. 82 har man angett att det inte är fråga om enskilda händelser utan en relation och ett förhållningssätt som hindrar en positiv utveckling hos barnet. Man har angett barn som upplevs negativt av föräldrarna och som ständigt blir kränkta, hotade med att överges och som terroriseras. Till denna grupp inräknas barn som växer upp i hem där det ständigt förekommer våld mellan de vuxna i hemmet samt barn eller unga som växer upp under hot från sin familj.

Uttrycker otillbörligt utnyttjande syftar på när ett barn eller ungdom utnyttjas sexuellt av någon vuxen i familjen. Det kan också avse när ett barn blir utnyttjat i pornografiskt syfte. Uttrycket kan också avse situationer där barnet tvingas utföra hårt kroppsarbete eller att barnet får ett stort ansvar för förälder eller syskon så att det skadar barnet eller den unges utveckling.

Åldersgränsen för tillämpningen av lagen i de så kallade miljöfallen har satts till 18 år.

Beslutad vård i enlighet med 2 § LVU skall övervägas var sjätte månad.

4.1.2 §3

Enligt 3 § LVU kan det beslutas om vård om den unge utsätter sin hälsa och utveckling för en påtaglig risk för att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytbart beteende.

Denna paragraf avser den unges egna beteende. Liksom i ”miljöfallen” skall det föreligga en påtaglig risk för att den unges hälsa och utveckling för att ett tvångsomhändertagande skall få ske. Vård i enlighet med 3 § LVU får beredas även den som har fyllt 18 men inte 20 år, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke.

Vad gäller missbruk kan detta avse enstaka tillfällen då ungdomen använder tung narkotika såsom heroin liksom längre tids missbruk vilket preparat det än handlar om. Missbruk kan även avse icke medicinskt bruk av läkemedel

samt dopingpreparat,

Även brottslighet är grund för vård enligt 3 § LVU. Med brottslighet menas inte bagatellartade förseelser eller enstaka brott utan det som avses är när brottsligheten lett till att den unge uppvisar en bristande anpassning till samhällslivet. Med begreppet annat socialt nedbrytbart beteende syftas på i de fall den unge beter sig på ett sätt som avviker från samhällets grundläggande normer. Detta kan vara enstaka brott utan att man kan tala om brottslig verksamhet och i boken "Nya sociallagarna" sid 355 anges också som exempel när den unge exempelvis under längre tid vistas i missbruksmiljöer eller prostituerar sig.

Beslutad vård i enlighet med 3 § LVU skall omprövas var sjätte månad.

4.2 Omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU

Socialtjänsten får omedelbart omhänderta den som är under 20 år om:

- det är sannolikt att barnet eller den unge kommer att behöva beredas vård med stöd av LVU
- rättsens beslut om vård kan inte avvaktas med hänsyn till barnets eller den unges hälsa och utveckling eller att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.

Kommunens vårdutskott lämnar en ansökan till förvaltningsrätten om att ett barn eller en ung person ska tas om hand enligt 6 § LVU. Förvaltningsrätten prövar sedan målet och beslutar om vårdutskottets beslut om omhändertagande av den unge skall fastställas. Efter att ordförande fattat beslut om att omedelbart omhänderta den unge skall det, inom en vecka från den dag då beslutet fattades, skickas till förvaltningsrätten för prövning, enligt 7 § LVU.

I det fall socialtjänsten anser att den unge är i behov av fortsatt vård i enlighet med LVU skall vårdutskottet senast inom fyra veckor från det att det omedelbara omhändertagandet verkställdes till förvaltningsrätten inkomma med en ansökan om fortsatt LVU vård, enligt 8 § LVU.

4.3 Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LuL

4.3.1 Barn under 15 år som begår brott.

Barn under 15 år är inte straffmyndiga och kan i princip inte dömas till påföljd för brottslighet. Huvudansvaret för åtgärder avseende barn under 15 år som begår brott ligger på socialtjänsten.

Enligt 31 § LuL ska polisen enligt en s.k. presumtionsregel alltid inleda en utredning när barn under 15 år misstänks för ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse ett år, vilket inkluderar bl.a. mord, dråp, grov misshandel, rån, våldtäkt och mordbrand samt försök, förberedelse och stämpling till dessa brott. Endast om särskilda skäl talar emot det ska en utredning kunna underlåtas.

Vidare ska polisen kunna utreda brott som inte omfattas av presumtionsregeln om det är av särskild betydelse med hänsyn till ett

allmänt intresse. Detta innebär att rent polisiära skäl kan föranleda en utredning av brott, som exempelvis stöld och skadegörelse. Vid misstanke om andra brott ska socialtjänsten hos polisen begära att en utredning om brottet ska inledas om socialtjänsten bedömer att en sådan kan antas ha betydelse för att avgöra socialtjänstens insatser för barnet. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas om det är fråga om brott som äventyrar den unges hälsa och utveckling eller om brottet är ett led i en upprepad brottslighet av den unge.

Även utan en begäran från socialtjänsten ska polisen kunna hålla förhör med den unge och vidta andra brådskande åtgärder. Det ställs vidare högre krav på socialtjänsten att närvara vid polisförhör. Socialtjänsten ska kunna utebli från förhör i utredningar de själva initierat och i utredningar som inleds med stöd av den s.k. presumtionsregeln endast om det föreligger särskilda skäl.

För att understryka vikten av att en utredning bedrivs med särskild skyndsamhet införs en tidsfrist på tre månader inom vilken en utredning ska vara avslutad.

4.3.2 Barn över 15 år som begår brott.

Socialtjänsten ansvarar, så långt det är möjligt, för vården av unga som begår brott. Med vård menas vård i öppna former samt heldygnsvård.

Det är socialtjänsten som bäst anses kunna ge unga det stöd och den hjälp som de behöver för att den unge inte ska utveckla en allvarlig problematik eller kriminell karriär. Påföljdssystemet för unga lagöverträdare bygger därför på principen att barn och unga som gjort sig skyldiga till brott i första hand ska få insatser inom socialtjänsten och så långt det är möjligt hållas utanför kriminalvården.

Åklagaren ska, innan han eller hon fattar beslut i åtalsfrågan, hämta in ett yttrande från socialtjänsten i fråga om den som är skäligen misstänkt för att ha begått ett brott innan han eller hon fyllt arton år, om den unge har erkänt brottet eller det finns skälig misstanke att den unge begått brottet.

När en åklagare eller rätten begär ett yttrande från socialtjänsten är den, skyldig att utan dröjsmål inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL. Detta gäller oavsett den unges eller vårdnadshavarens inställning till att en utredning görs. För att kunna yttra sig, i enlighet med 11 § Lagen om unga lagöverträdare, LuL, måste nämnden samla in information om den unge, dvs. utreda den unges förhållanden. Utredningen blir nämndens underlag för yttrandet till åklagare eller domstol. I yttrandet skall socialtjänsten redovisa vilka åtgärder som den tänker vidta.

I det fall socialtjänstens utredning visar att man kommer att föreslå åtgärder enligt SoL, ungdomsvård, skall socialtjänsten upprätta ett ungdomskontrakt. Om inte åtgärder i enlighet med SoL anses tillräckliga skall insatser via LVU, ungdomsvård, redovisas i en vårdplan. Ungdomsvård för dömas ut om socialtjänstens planerade åtgärder anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde.

5 Insatser för barn och unga

Enligt 6 kap 1 § SoL skall socialtjänsten sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller i ett hem för vård och boende. Socialtjänsten ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vården skall utformas så att det främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

Beslut om insatser i enlighet med SoL kap 4 § 1 skall följas upp och vården skall övervägas var sjätte månad. Socialtjänsten skall upprätta en genomförandeplan för vården innan insatsen/insatserna påbörjas. Planen utarbetas i samarbete mellan barnet/den unge, vårdnadshavare, behandlingsansvarig/uppdragstagare och andra berörda. När det gäller barnet/den unges medverkan ska hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

I genomförandeplanen anges vilka insatser som behövs för att uppnå målen/delmålen. Det är viktigt att målen och insatserna är så konkreta som möjligt. Detta för att det ska vara möjligt att avläsa resultat. I genomförandeplanen skall alla planerade insatser även från andra huvudmän framgå exempelvis insatser från hälso- och sjukvård, utbildning etc. Även umgänge med anhöriga eller närstående skall framgå.

För de barn och unga som är familjehemsplacerade eller placerade i hem för vård och boende skall det i enlighet med 6 kap § 7 c finnas en av socialtjänsten särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge. Kontakten med barnet omfattar frekventa och regelbundna besök 2 – 4 gånger per år.

När socialtjänsten under eller efter slutförd utredning kommit fram till att ett barn eller ungdom behöver vårdas i ett hem för vård och boende eller ett familjehem skall en plan för den föreslagna vården upprättas i enlighet med 11 kap 3 § SoL. För barn och unga som vistas i familjehem eller hem för vård och boende skall även en genomförandeplan för hur vården skall genomföras upprättas. Vård- och genomförandeplanen skall även innehålla eventuella planerade eller pågående åtgärder från andra huvudmän exempelvis landstinget.

5.1 Familjehem

Familjehemmet ska ge barnet en god vård och se till att barnet får sina behov tillgodosedda – i samverkan med socialtjänst, föräldrar och andra berörda.

Syftet med familjehemsvård är att det barn eller den ungdom som inte kan bo hos sina föräldrar skall ges möjlighet att erhålla vuxna, i förälders ställe, med möjlighet till en känslomässig anknytning till vuxna vilket ofta är en förutsättning för att utvecklas till en trygg och harmonisk välfungerande människa.

5.2 Hem för vård och boende, HVB-hem

Med HVB-hem avses en institution som på socialtjänstens uppdrag erbjuder boende till barn och ungdomar som av olika skäl inte kan bo med sin familj. Dessa boenden kan vara privatägda, kommunalt eller kooperativt ägda och drivna av flera kommuner. En särskild form av HVB är de av staten, genom Statens Institutionsstyrelse (SiS), drivna särskilda ungdomshemmen som skiljer sig från övriga HVB genom att de har särskilda befogenheter vad gäller tvångsmedel och att de till del finansieras genom statskassan.

5.3 Kontaktfamilj

Kontaktfamilj kan beviljas som insats exempelvis när barnet den unge bor hos en ensamstående förälder med glest socialt nätverk eller att barnet anses må bra av att få uppleva hur ett annat hem fungerar. Det kan också vara så att barnet tar så mycket av föräldrarnas uppmärksamhet att det inte finns mycket tid över för syskon eller att barnet har en bekymmersam hemsituation där föräldrarna inte hela vägen förmår att ge barnet det stöd som barnet behöver.

5.4 Kontaktperson

Kontaktperson får ett barn eller ungdom som behöver stöd. Det kan finnas flera orsaker till att ett barn eller ungdom får stöd enligt socialtjänstlagen såsom att det sociala nätverket kan vara glest, föräldrarna behöver avlastning och/eller barnet eller ungdomen behöver ytterligare vuxenkontakter.

5.5 Familjebehandlare

Familjebehandlarens vanligaste arbetsuppgifter är att stötta barn och föräldrar i deras vardag. Föräldrarna får stöd och vägledning i sin föräldraroll. Det kan gälla gränssättning, ekonomi, vardagens struktur, anknytning, omvårdnad mm

Familjebehandlarna arbetar oftast genom att man gör hembesök i familjen. Enskilda samtal med reflektion och rådgivning sker med både barn och föräldrar. Arbetet kan också bedrivas genom gruppverksamhet.

Insatsen kan, utan myndighetsbeslut, prövas av den enskilde vid 3 – 5 tillfällen via så kallad ”öppen dörr”. I det fall behovet av insatsen kvarstår kan den enskilde göra en ansökan om att få fortsätta med insatsen och då inleds en utredning enl kap 11 § 1 SoL.

5.6 Barn- och ungdomsbehandlare

Barn- och ungdomsbehandlarnas vanligaste arbetsuppgifter är att stötta barn och ungdomar i deras vardag. Det kan gälla stöd i att klara skolgången, samtalsstöd mm.

Barn- och ungdomsbehandlarna arbetar oftast genom att man har enskilda samtal med reflektion och rådgivning med barn och ungdomar. Arbetet kan också bedrivas genom gruppverksamhet.

Insatsen kan inledningsvis, utan myndighetsbeslut, prövas av den enskilde vid ca 3 - 5 tillfällen via så kallad ”öppen dörr”. I det fall behovet av insatsen kvarstår kan förälder eller den unge göra en ansökan om att barnet eller den unge kan få fortsätta med insatsen och då inleds en utredning enl kap 11 § 1 SoL.

5.7 Föräldrautbildning

Socialtjänsten i Eda kommun har möjlighet att, efter ansökan från den enskilde, bevilja plats i föräldrautbildning.

6 Bilagor

6.1 Processkarta (kommer att utarbetas)

Bilaga 1